

LA CIUTAT: UN ESPAI PER COMPARTIR I CONCILIAR ELS TEMPS

**Estudi proposta al Barri de La Marina
Districte Sants - Montjuïc**

Barcelona 2004

LA CIUTAT: UN ESPAI PER COMPARTIR I CONCILIAR ELS TEMPS

Estudi-proposta al barri de la Marina (Districte Sants- Montjuïc)

INTRODUCCIÓ

El concepte de temps cal situar-lo en un context històric i social que al llarg dels segles ha sofert variacions substancials en els diferents entorns culturals.

En les societats occidentals contemporànies la concepció o percepció del temps no ha estat ni és homogènia; en el nostre context entenem el concepte de temps com una mesura de les activitats relacionades amb les esferes públiques i privades de la vida de les persones. Cada persona i cada col·lectiu disposa d'un capital / temps limitat, que ha de distribuir equitativament entre la seva activitat laboral, familiar i personal.

Cada vegada més, les referències a l'ús i el repartiment del temps en la vida de les persones són un dels temes que centren les reflexions sobre la necessitat de transformació dels valors culturals que marquen l'organització de la societat i el repartiment de treballs entre els homes i les dones. Com diu Jérôme Binbé, Director de la divisió de l'anticipació i estudis de prospectiva de l'UNESCO: *“La immediatesa i la urgència marquen el ritme de la nostra vida. Precarietat i inestabilitat en el treball dominen el temps present. Aquesta immediatesa impedeix qualsevol projecció a llarg termini, deixant planejar una gran incertesa sobre el futur. Una incertesa, sinònim d'irresponsabilitat vers les generacions futures, que només pot corregir la perspectiva. Preveure per prevenir. Per estructurar el temps a llarg termini. Per escollir un futur al temps. Car és avui que es prepara el demà.”*

En aquest context cal avançar per a una revalorització de l'ús del temps i aconseguir que la relació entre la vida laboral, la vida personal i la vida familiar prengui una nova dimensió. **Cal situar el temps en el centre d'un nou model social** i definir el *temps social* com el conjunt d'espais de temps que es dediquen a cada una de les activitats. S'està produint una revalorització del concepte ús del temps. La línia divisòria entre la vida laboral, la vida familiar i la vida personal adquireix noves dimensions, i situa el concepte **temps social** com a eix central d'un nou model social centrat en la igualtat i la no discriminació.

Aconseguir un nou concepte de cultura social implica essencialment canviar els ritmes dels temps, avançar vers una societat on els diferents ritmes permetin als homes i a les dones fer compatibles diferents tasques i poder exercir diferents rols a partir de potenciar els dispositius necessaris que ens permetin una coordinació de tots els temps.

Un plantejament polític en relació al temps social que ens permeti avançar en l'anàlisi d'un espai, un territori o un barri determinat i poder definir propostes d'actuació en relació amb un nou concepte d'organització dels temps, ha de permetre a la vegada avançar en la millora de la qualitat en la planificació del context urbà per donar resposta a les demandes i necessitats de la ciutadania i millorar la qualitat de la seva vida quotidiana.

Els ritmes de la vida quotidiana de les persones són cada vegada més canviants i diversificats a partir dels efectes produïts per l'evolució global de la societat i els canvis en els sistemes de treball i els seus resultats són ambivalents: per una banda, l'augment dels serveis pretén una millora de la qualitat de la vida de les persones i contribueix al desenvolupament econòmic i, per l'altra, les dificultats d'accés a aquests serveis, tant a nivell econòmic com a nivell d'espai / temps, poden comportar el risc de reforçar les desigualtats i augmentar els desequilibris socials i territorials.

Els canvis que comporten aquests nous ritmes demanen un replantejament dels models d'organització i planificació de la ciutat i de les formes de viure en l'àmbit urbà. També ens imposen, entre d'altres coses, la necessitat d'analitzar la relació entre temps / espai / territori, entre els horaris i l'organització de la vida quotidiana, entre els espais més concrets i les grans àrees urbanes. Cal tenir en compte la necessitat de coordinació entre els diferents **temps** si volem aconseguir conciliar el desenvolupament econòmic i la cohesió social i que actuar per facilitar aquesta coordinació comporta també actuar en referència amb l'organització de la vida de la ciutadania, en la rearticulació de l'activitat social, la fluïdesa dels serveis, la sincronització dels horaris, la mobilitat, la planificació i el disseny dels espais... **La conciliació i coordinació en l'ús i l'organització dels temps que interactuen en cada un dels espais definits en un territori és essencial si volem avançar vers una societat que garanteixi a totes les persones, homes i dones, poder tenir accés i compartir totes les activitats necessàries per al seu equilibri personal i social.**

A partir de les conclusions i reflexions del projecte *Pla dels temps i l'organització dels horaris* del Comune de Cremona, Maurizio Segalini (dirigente Settore Personale e Ufficio tempi) diu: *“ La descoberta del valor del temps ha estat, per a l'organització social i laboral, una revolució profunda al mateix nivell que ho va ser la descoberta de la “perspectiva” per a la pintura. No solament pel fet de donar més profunditat en la manera de veure les coses, sinó per un fet encara més important: la utilització del paràmetre del temps posa l'home al centre de la situació i en una condició més favorable per poder governar-la. Entendre això significa replantejar la nostra manera de raonar, perquè el punt d'observació no és més un punt estàtic sinó que utilitza una dinàmica flexible i adaptada a les diferents realitats i al desig de canvi”.*

Les experiències conegudes en relació amb les noves polítiques dels temps a les ciutats ens demostren que aquest és l'espai / territori més adient per treballar. La ciutat es defineix a la vegada com un espai individual i un espai comunitari i és en les ciutats i en els seus barris on es desenvolupen totes les activitats de la vida de les persones. Aquestes experiències ens han fet veure que cal trobar respostes diferents a partir de les diferents situacions que comporta la pròpia complexitat en la vida urbana, han posat de relleu tots els aspectes que intervenen en la vida de les persones, han fet visibles la necessitat de tenir en compte les diferències de gènere en molts aspectes de l'organització i planificació de les ciutats, i han destacat les diferents maneres en què els homes i les dones viuen el seus temps: el temps del treball remunerat i no remunerat, el del dia i la nit, el temps lliure i el temps personal, el temps de les relacions i el temps d'ús dels espais públics o privats.

Qualsevol procés de transformació o de definició de plans d'actuació en una ciutat ha de tenir en compte els diferents elements que intervenen en l'organització dels temps per poder facilitar l'ús dels seus espais i serveis de la manera més favorable possible a la ciutadania perquè sigui possible aconseguir conciliar i compartir tant els homes com les dones el temps del treball, el temps personal i el temps de la vida quotidiana.

OBJECTIUS GENERALS

L'objectiu que l'estudi - proposta es planteja, es una acció dirigida a millorar la qualitat de vida de les persones i a la vegada la qualitat urbana, des de la perspectiva de la conciliació del temps de vida personal, els horaris laborals i els temps de l'organització urbana en el barri de La Marina al Districte Sants - Montjuïc de Barcelona, a partir d'un anàlisi de la realitat existent, la definició de noves propostes d'actuació i l'experimentació d'accions concretes, en diferents àmbits, com poden ser:

- Els horaris dels serveis de suport a les persones.
- Els horaris dels serveis administratius
- La planificació de la mobilitat.
- Els horaris i la mobilitat escolar
- Els horaris i les activitats en els espais públics.
- Els horaris de les activitats lúdiques i culturals

per aconseguir una millora de la qualitat de vida de les persones i a la vegada de la qualitat de la vida urbana a través de l'articulació, coordinació i sincronització de les activitats que intervenen en l'ús dels diferents temps individuals i socials i amb la participació i la intervenció activa de tots els sectors polítics, tècnics i socials directament implicats:

- l'administració
- els sindicats
- els empresaris
- les organitzacions socials
- l'escola

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Els objectius específics, donades les característiques del barri que es defineix predominantment com a zona industrial determinada per la Zona Franca, una morfologia urbana de nuclis d'habitatges dispersos, i tenint en compte que actualment s'ha iniciat un important procés de transformació urbanística que inclourà serveis, equipaments habitatges, zones comercials i de negocis, son:

- Estudi, anàlisi i avaluació de la realitat existent en l'ús i l'organització del temps i la seva relació en l'espai / territori en cada un dels tres entors que caracteritzen el barri: zona industrial, nuclis de habitatges existents, zona de nova creació.

- Diferenciació de les situacions i demandes de cada una de les realitats que determinen el barri
- Propostes d'actuació política, tècnica i social que determinin una nova organització del temps, partir de la avaluació i anàlisi de les dades existents per aconseguir la coordinació i conciliació dels temps en el conjunt del barri i facilitar l'ús dels entorns urbans de la manera mes favorable a la ciutadania, especialment les dones.

METODOLOGIA

Donada la complexitat de la temàtica a treballar es planteja la utilització de diferents instruments, **l'anàlisi qualitatiu**: entrevistes en profunditat i grups de discussió i **d'anàlisis quantitativu**: dades socio - demogràfiques, socio - econòmiques, d'equipament i serveis, d'estructura d'horaris públics i privats, de mobilitat, etc.

La utilització d'ambdues metodologies permet assegurar l'anàlisi i els resultats, complementant aspectes qualitativs extrets de les entrevistes i dels grups de discussió amb els indicadors quantitativs que puguin ser d'interès.

ANÀLISI QUALITATIU

Grups de discussió

Estructuració dels grups de discussió a traves de **Taules de treball** que ens han permetre posar en contacte els diversos agents, els diversos col·lectius i les diverses persones implicades per tal forçar una posada en comú i aprofundir sobre els diferents elements que incideixen en la temàtica de treball.

Cada una de Taules de treball hauria d'estar formada per un mínim de 8 persones i un màxim de 10.

Entrevistes en profunditat

Les entrevistes en profunditat han de permetre confirmar i aprofundir en els aspectes mes subjectius i les problemàtiques més complexes. A partir de les conclusions de les Taules de Treball, es seleccionaran les persones que es considerin mes adients per la seves característiques polítiques, tècniques o socials. Cal destacar que la importància

de l'entrevista en profunditat ve donada per el grau d'intimitat que es genera, la comunicació directa i la flexibilitat de les preguntes directes.

ANÀLISIS QUANTITATIU

A partir del coneixement i el tractament de les dades que ens ajudin a definir la realitat socio-econòmica del barri, caldrà fer una recerca en cada un dels àmbits de treball que ens permeti definir un **Mapa de l'organització dels temps i els horaris** per a la visualització de l'actual organització urbana en el que fa referència a l'organització dels temps i els horaris.

FASES DE TREBALL I TEMPORALITZACIÓ

El projecte comportarà quatre fases de treball:

- En la primera fase conjuntament la Fundació Maria Aurèlia Capmany i el Programa Nous Usos del temps a la ciutat de l'Ajuntament de Barcelona definiran:
 - els àmbits en els que es vol actuar.
 - la participació tècnica o política d'altres regidories o organismes municipals implicades.
 - el calendari de treball de tot el projecte.

Aquest treball es farà a través d'una Comissió de seguiment, integrada per no mes de tres persones de cada una de les dues organitzacions.

Aquesta Comissió farà el seguiment i la avaluació de tot el projecte.

- La segona fase es dedicarà a la recerca d'informació i coneixement del barri i la seva estructura social, gestió dels contactes, elaboració de les eines metodològiques per el desenvolupament i constitució de les Taules de Treball i les entrevistes en profunditat i definició del Mapa de l'organització dels temps i els horaris.
- A la tercera fase es procedirà a realitzar el treball de camp: Taules de treball i entrevistes en profunditat i les anàlisis corresponents.

- La quarta fase es realitzarà l'informe final, les conclusions i propostes d'actuació.